

KVINFO

CHRISTIANS BRYGGE 3 - 1219 KØBENHAVN K
TLF: 33 13 50 88 - E-MAIL: KVINFO@KVINFO.DK
CVR.NR.: 12919247 - EAN NR.: 5798009814371

15. FEBRUAR 2022
ALEXANDER ANDERSSON
alexander.andersson@kvinfo.dk
[+45] 51 59 80 05

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 9
1060 København K

Att.: Nicklas B. Baumgarten

KVINFOs bemærkninger til lovforslag om ændring af værnepligtsloven og forskellige andre love (j.nr. 2022/000094)

Forsvarsministeriet har 18. januar 2022 anmodet om KVINFOs eventuelle bemærkninger til lovforslag om ændring af værnepligtsloven og forskellige andre love.

KVINFO finder det positivt, at regeringen ønsker at skabe lige vilkår for kvinder og mænd, der gør værnepligtstjeneste. Vi er enige i, at den nuværende forskelsbehandling hverken er tidssvarende eller hensigtsmæssig og kan indvirke negativt på fælleskabet blandt de, der gør tjeneste som værnepligtige.

De foreslåede ændringer, der indebærer ændrede ansættelsesvilkår for kvinder bør dog føre til særskilt opmærksomhed på rekruttering og fastholdelse af kvinder i Forsvaret. For når mulighed for fortrydelse og opsigelse bortfalder, kan det betyde at færre kvinder melder sig og ligesom det vil fastholde nogle kvinder i et job, hvor de er udsat for seksuel chikane. Endelig bør der være opmærksomhed på, at kvinder får adgang til den lægehjælp, de har brug for, når de fremover skal bruge Forsvarets læger.

Vurder risiko for færre kvindelige værnepligtige

Værnepligtsrådet foretager tilbagevendende undersøgelser af værnepligtiges oplevelser. I den seneste undersøgelse svarede 13 % af de kvindelige respondenter, at de ikke ville have meldt sig, hvis de ikke havde mulighed for at sige op. På den baggrund kan det anslås, at den foreslåede ændring af vilkårene ville medføre, at 170 færre kvinder ville søge optag, hvilket ville ændre andelen af kvindelige værnepligtige fra 27 % til 24 %. Dette risikerer at påvirke arbejdsmiljøet for kvinder og grundlaget for at rekruttere kvinder til Forsvarets uddannelser.

- KVINFO anbefaler, at ministeriet i sin ligestillingsvurdering i lovforslaget også vurderer, hvad lovændringen vil betyde for antallet af kvinder, som melder sig, og hvad færre kvindelige værnepligtige vil betyde for arbejdsmiljøet og for muligheden for at fremme ligestilling i Forsvaret som helhed.

Undersøg frafald af kvindelige værnepligtige

Af de kvinder, som påbegynder værnepligt, er der 15-20 %, som ikke færdiggør. Det samme gælder for 10-12 % af mændene. For at vurdere, om det gavner kvinders ligestilling at fjerne muligheden for at sige op, er det nødvendigt at undersøge, hvorfor disse kvinder ikke færdiggør deres værnepligt.

- KVINFO anbefaler, at Forsvaret iværksætter en undersøgelse af grundene til, at kvinder ikke færdiggør deres tjeneste.

Sørg for lægehjælp, der imødekommer kvinders behov

Forslaget lægger op til, at kvinder fremover skal anvende læge på kasernen ligesom mænd. KVINFO er ikke bekendt med nogen ligestillingsmæssig gevinst ved denne ændring. Derimod risikerer den foreslåede ændring at føre til, at kvinder får dårligere adgang til den hjælp, de har brug for, eftersom Forsvarets læger ikke har erfaring med at foretage gynækologiske undersøgelser mv.

- KVINFO anbefaler, at der iværksettes en indsats, der sikrer, at Forsvarets læger bliver i stand til at imødekomme de kvindelige værnepligtiges behov inden lovens ikrafttrædelse eller at den nuværende differentierede ordning vedr. læge fastholdes.

Undersøg omfanget af seksuel chikane

Forsvarets Personalestyrelse foretager løbende undersøgelser af omfanget af såkaldt ”kønkrænkende adfærd”. Pga. formuleringen af spørgsmålene i undersøgelserne viser de dog formentlig kun toppen af isbjerget. Forskning viser, at hvis man spørger til begreber (fx seksuel chikane) frem for til konkrete hændelser, så rapporteres der om langt færre hændelser. Det vil derfor give et mere retvisende billede at stille spørgsmål om konkrete hændelser, som gør det lettere for respondenterne at forholde sig nøjternt til hændelserne og dermed også besvare i overensstemmelse med de faktiske erfaringer.

- KVINFO anbefaler, at Forsvarsministeriet undersøger forekomsten af seksuel chikane mv. ved hjælp af flere konkrete spørgsmål. I kan finde en række eksempler på spørgsmålsformuleringer her: <https://kvinfo.dk/bekaempelse-af-seksuel-chikane/>

Definer ”kønkrænkende adfærd” i overensstemmelse med gældende lovgivning

Forsvaret bruger samlebetegnelsen ”kønkrænkende adfærd” om chikane på baggrund af køn herunder seksuel chikane, som defineres i ligebehandlingsloven, samt voldtægt, voldtægtsforsøg og andre seksuelle overgreb og privatlivskrænkelser, som defineres i straffeloven. Denne samlebetegnelse risikerer at sløre forskellen på disse meget forskellige typer hændelser og hvilke myndigheder, der har ansvar for håndtering af hvad.

Voldtægt og voldtægtsforsøg defineres på Forsvarets hjemmeside inden for teamet ”seksuel tvang og vold” og definitionerne er ikke i overensstemmelse med den gældende samtykkebaserede definition af voldtægt. Det risikerer at føre til, at voldtægter uden brug af fysisk tvang overses eller ikke tages alvorligt.

- KVINFO anbefaler, at Forsvaret i al kommunikation om kønkrænkende adfærd, bringer definitionerne i fuld overensstemmelse med gældende lovgivning og skelner tydeligt imellem forskellige former for krænkelse og overgreb.

Forebyg seksuel chikane

For at gøre op med seksuel chikane og anden krænkende adfærd, som særligt rammer kvinder, er der brug for en styrket indsats.

- KVINFO anbefaler, at Forsvaret styrker deres arbejde med at forebygge og håndtere krænkende handlinger i hele deres organisation, herunder:
 - igangsætter arbejde med at forstå kulturen i organisationen og få blik for bias og blinde vinkler
 - bruger viden indsamlet i trivselsmålinger mv. til at identificere indsatsområder i arbejdet med at skabe en sund kultur
 - sørger for, at alle ledere har kompetencer til at håndtere krænkende adfærd korrekt

Ligestil værnepligten

Hvis kvinder og mænd skal indgå i Forsvaret på lige vilkår, bør værnepligten være den samme for mænd og kvinder.

- KVINFO anbefaler, at værnepligten enten udbredes til også at omfatte kvinder eller afskaffes helt.

Venlig hilsen

Alexander Andersson
Politisk konsulent